

TAJVAN, TAICHUNG – Julij 2016

POROČILO ENOMESEČNE IFMSA KLINIČNE IZMENJAVE

Ime, priimek, letnik:

Tadej Voljč, po koncu 4. letnika, email: tadej.voljc@gmail.com

Čas izmenjave:

Od 4.7. – 31.7.2016

Kraj izmenjave

Taichung leži približno na sredini Tajvana, od severa proti jugu. Mesto je izrazito ne-turistično, kar je iz finančnih in izkustvenih razlogov za izmenjavo kar ugodno. Nekih blaznih znamenitosti mesto nima, je pa blizu vsega, tako da so vikend in popoldanski izleti zelo poenostavljeni. V mestu imaš par templjev, na robu mesta hribe z odlično hiking potjo, v centru pa velika nakupovalna središča. Jaz sem bil v China Medical Universtiy Hospital, ki je relativno v centru (ne v strogem centru, ampak čisto okej). V okolici 10min peš od doma imaš vse, kar rabiš – bolnica je 2 min stran, hrana prav tako, park 1 min, supermarket 5 min, nakupovalno središče 7 min, night market 10 min. Glavna železniška postaja 20-25 min peš. V okolici študentskega doma, kjer si nastanjen, je ogromno restavracij, od lokalnih (cena 60-110 NTD za obrok) do bolj finih/tujih (cena 200-300 NTD za obrok).

Viza

Viza ni potrebna, je se pa potrebno prijaviti za »Visa exempt entry«. To lahko storite na letališču, vendar priporočam, da pred odhodom to opravite preko spleta, saj boste tako lahko hitreje vstopili v državo. Obrazec vam gotovo ne vzame več kot 5 min.

Zdravje

Pred odhodom sem mogel opraviti test za tbc, rtgPC in hepatitis antibody count. Dajte se cepiti proti HepA in trebušnemu tifusu – menda je na Tajvanu kar pogost, tako vsaj pravijo v ambulanti za potnike. Ko ste tam pa vidite, da se pogosto kaj poje na tržnici ali na kakšnih stojnicah, kjer takšne okužbe ne moreš izključiti. Mislim pa, da vsi incomingi niso bili cepljeni za trebušni tifus, pa kljub temu noben ni fasal kaj težjega (eni puncji je bilo eno noč sicer zelo slabo, ampak je bila naslednji dan že ready for hiking).

Za vsak slučaj, sploh če mislite potem potovati okrog, pa priporočam kak antibiotik zraven in/ali probiotik. Nikoli ne veš kdaj se hoče kakšna nedobrodošla stvar naseliti v tvojih prebavilih.

Varnost

Taichung, tako kot cel Tajvan, je zelo varen. Nikoli se ne počutiš ogroženega, kradejo ne, bre z problema lahko hodiš zvečer okrog. Edino v gorah imajo baje medvede.

Največ kar se ti lahko zgodi je, da te na night marketu nategnejo, ker nisi poskusil barantati za ceno.

Taichung je pravzaprav najbolj varno mesto. V poletnem času imajo v povprečju 1-2 tajfuna mesečno na Tajvanu, vendar je Taichung menda skoraj brez izjeme izvzet, saj je zaščiten z gorami. Konec našega prvega tedna je prišel tajfun, ki je na jugu otoka prevračal avtomobile, poplavljal, ubil par ljudi in naredil kaos, pri nas pa je stvar izgledala takole: opozorili so nas, naj si nabavimo hrane in vode, ker menda ne moreš iz doma (po mojem kakšna nacionalna direktiva, da nas morajo opozoriti). Dan tajfuna je po državi dela prost dan (za kirurge sicer ne, ampak za študente pa). Na dan tajfuna pri nas ni bilo niti vetra, popoldne nas je presenetila blaga ploha za 15 min, to je pa bilo to. Instant noodle iz svojih rezerv smo jedli še naslednje tri tedne.

Denar

Valuta je New Taiwan Dollar (NTD), menjalni tečaj je približno 35 NTD za 1 €. Menjalnic vsaj v tem delu Taichunga ni, zato denar menjaš na banki. Na banki je še kr slab tečaj, ampak nič groznega. Lahko zdiguješ tudi na bankomatih, ki jih nikjer ne manjka, ampak imajo še precej slabši menjalni tečaj in provizijo.

Prevoz

Letel sem s Turkish Airlines iz Zagreba – ko sem iskal karte sem ugotovil, da je Turkish iz Zagreba ali pa Emirates iz Dunaja najboljša varianta. Rezerviral sem kar preko njihove strani, karte pa iskal s skyscannerjem. Za karto sem dal 640 €, prestopal sem v Istanbulu. Splača se vedeti, da če s Turkish stojiš več kot 6h v Isanbulu, ti zastonj organizirajo ogled mesta in (vsaj en) obrok.

Mreža javnih prevoznih sredstev je v mestu super razvita, tudi avtobusi in vlaki iz mesta so dobri in kr poceni. Incomingi se sicer nismo nekaj preveč matrali z razumevanjem te mreže, ker je vse v kitajščini, v vsakem primeru so nam pa pri vsem pomagale kontaktne osebe. V mestu so zastonj kolesa, podobna kot bicikeLJ, ampak boljša. Ves javni prevoz na Tajvanu je dosegljiv z »easy card«, ki sama stane 100 NTD, na njo pa lahko naložiš po 100 NTD. Kolesa so zastonj za 1 h naenkrat, avtobus pa do 8 km oz. nekaj takega. Jaz mislim, da sem iz kartice porabil 20 NTD v celem mesecu. Džabe.

Komunikacija pred izmenjavo

Na card of acceptance sem čakal zelo dolgo. Ko je bil rok za njih že skoraj mimo, so poslali mejl, da bo trajalo še kak teden – ampak ne se bat, na koncu je vse super šlo skoz. Poslali so mi tudi en dokument, ki sem ga moral podpisati in poslati nazaj – od bolnice, kao da bom priden in se ne bom dotikal pacientov (to z ne dotikanjem pacientov je zgolj fiktivno, tega se seveda noben ne drži).

Kmalu za tem so me kontaktirale 3 kontaktne osebe. Ena za prevoz iz letališča (prišli so me iskat z avtomobilom), ena kdaj pridem, ena za neke papirje. Na koncu nisem točno vedel kdo je zdaj dejansko moja kontaktna oseba, ko sem prišel na Tajvan pa sem ugotovil, da jih imam menda 5. Na moje mejle so odgovarjali hitro, ko sem prišel sem sem imel občutek, da sem kar dobro pripravljen.

Sprejem s strani tujih študentov

Od letališča do nastanitve so me pripeljali z avtomobilom. Naslednji dan mi je kontaktna oseba razkazala restavracije v okolici doma, bolnico in ostale pomembne stvari. Kasneje sem kontaktno osebo (v resnici sem v celem mesecu videl samo eno, ne 5!) videl približno 3x, večinoma, ko mi je dala kaj žepnine. Izvedel sem, da se ravno pripravljajo za nek težek izpit, zato potem tudi nisem zelo silil v njih. Sta pa za celo skupino (10 incomingov) ODLIČNO skrbeli 2 kontaktni osebi od dveh drugih incomingov, tako da smo se vsi, s čemer koli že pač, obrnili na njiju. In res sta super pomagali z vsem, bili sta tudi edini, ki sta se res cel čas družili z nami. Ostali domači študentje so nekoliko sramežljivi in/ali znajo slabše angleško, tako da možno, da tudi zato niso ne vem kaj hodili okrog z nami. Ampak mislim, da se vsako leto najde kak, ki je car.

Nastanitev

Stanovali smo v študentskem domu univerze. Univerza je preko ceste, bolnišnični kompleks pa takoj zraven univerze. Super blizu vsega. Medtem, ko je bolnica fino urejena, univerza tudi okej, je dom v kar slabem stanju. Vsaj za naše razmere, in v primerjavi z bolnico in univerzo, ampak je čisto dovolj za vse kar rabiš, z dvigalom in vsem. V sobi za 4 smo bili 3, klima je delovala odlično. Vsak je imel svojo prostorno mizo s par policami za stvari, predalnik na ključ in posteljo. Imel si tudi svojo omaro na ključ, ki pa ni bila blazno prostorna, ampak je tudi noben ni uporabljal. Kopalnica je bila v sobi, vendar majhna. V domu so bili pralni stroji, sušilec za obleke in prostor za sušenje. Za pranje si plačal 20 NTD. Skupni prostor v našem nadstropju je imel pokvarjeno klimo, televizijo in mikrovalovko. Kuhinje ni bilo, sta pa bila dva hladilnika. V Tajvanu noben nikoli ne kuha – navajeni so vse 3 obroke jesti zunaj in imajo tudi posebne »breakfast place« in »lunch place«, restavracije, ki so odprte samo v času dotičnega obroka.

Vse poceni, zajtrk dobiš npr. za 45 NTD (omleto/hamburger (ja, hamburger jedo za zajtrk) + čaj). Torej, dom ima res bolj ali manj vse kar rabiš, ampak je sam očitno star in zato v bolj slabem stanju. Ampak glede na to, da je zastoj, je čisto kul. Edina stvar, ki nas je malo zmotila, so bili ščurki. Vsake toliko te je kak obiskal v sobi ali v skupnem prostoru – naše nadstropje (1.) je bilo najbolj na udaru, ker je bilo takoj nad predelom, kjer so se zbirale smeti. Nadstropje za dekleta (5.) je menda videlo samo kakšna 2 ščurka. V trgovini se dobijo tudi repelenti za ščurke, ki jih nastaviš v sobi in si lahko pomirjen (so tudi zelo poceni), ampak v našem nadstropju se nobenemu ni dalo s tem ubadat. Ščurke smo kar sproti ukrotili. S časom so postali naša insider fora. Na teden sta te po mojem zmotila v povprečju dva. Ščurki so nasploh zelo pogosti na Tajvanu. En študent na oddelku je stanoval v hotelu in pravi, da je tudi tam našel ščurka v svoji sobi. Tudi naš mentor nam je povedal, da je to na Tajvanu stalnica. V študentskem domu smo imeli tudi male male mravlje. Te si načeloma zelo redko videl – večinoma so bile zelo dobro sprejete, ker so odstranile vse, kar je ostalo za kakšnim usmrčenim ščurkom, stanovalcev pa niso motile.

Pogled na Cancer center in urgenco (stolp v ozadju) izpred univerze. Študentski dom je preko ceste desno.

Prehrana

Ker smo imeli zakon mentorja, smo dobili na vsak dan v operacijskih dvoranah v bolnico dostavljen topel obrok in (po navadi) čaj, ki je bil tudi dober. Izgleda da vso osebje v bolnici plačuje mesečni fee, za katerega jim vsak dan naročijo kosilo iz kakšne restavracije in jim ga dostavijo kar na oddelek. Načeloma pa obrokov ni bilo za študente, namesto tega smo dobili žepnino. Vendar pozor! Študentje smo bili razdeljeni na 2 LC-ja: na Medicine in Chinese medicine, čisto neodvisno od tega na katerem

oddelku si bil. Oba LEO-ta sta delala precej težav z izplačevanjem žepnine, vendar smo se študentje bunili. Foraje bila, da bi naj žepnino dobili i po koncu izmenjave na podlagi zbranih računov od hrane, prevoza, ... na izmenjavi. Seveda je fino dobiti kup tajvanskih dolarjev, ko zapuščáš državo. Tudi glede višine žepnine so se stežka zjasnili. Na koncu se je izkazalo, da je za vsakega incominga 8000 NTD (približno 230 € !) žepnine, ki jo je na koncu večini tudi uspelo dobiti že sproti.

Hrana je super! Sicer čisto drugačna od tega kar pričakuješ, ampak res fajn. Na Tajvanu (žal?) ne jedo pekoče. Prvi teden se ti želodec privaja na popolnoma drugačno hrano, potem si pa dober. Obrok te načeloma nasiti ravno prav, zelo redko se pa ful nažreš. Načeloma jedo v lokalnih restavracijah, kjer dobiš obrok (razen zajtrk, ki je cenejši) za 60-110 NTD. Bolj fensi ali tuje restavracije imajo obrok za 200-300 NTD, ampak to je že kr precej. Imajo cel kup tradicionalne hrane, ki jo morate poskusiti, zvečer pa obvezno obiščite night market, kjer zraven vseh drugih stvari (bolj značilnih za tržnico) prodajajo tudi gore tajvanske hitre hrane, večinoma ocvrte. To je treba poskusiti tudi, če sicer ne ješ hitre hrane.

Beef noodles - ena izmed tipičnih tajvanskih jedi. Odlični ;) ("ne-fensi" restavracija)

Hrana iz ene izmed "bolj fensi" japonskih restavracij.

Mangov sladoled.

Delo v bolnišnici oz. inštitutu

Strokovni del izmenjave je bil, po začetnem spotikanju, več kot odličen. Prijavil sem se na pediatrično nevrokirurgijo in bil sprejet. Ko sem prišel v bolnico so ugotovili, da v resnici nimajo pediatričnega nevrokirurga in me dali na pediatrijo – na pediatriji pa pacienti ali njihovi starši pogosto govorijo in to kitajsko. Prvi dan sem preživel na pediatriji, kjer niso čisto vedeli kam bi me dali, razkazali so mi oddelek, šel sem na vizito (kjer mi je kak drug študent poskusil kakšno stvar prevesti). Saj so se trudili, ampak zraven zahtevnega delavnika pač ne moreš delati čudežev. Zato sem se, s pomočjo »naših« dveh kontaktnih oseb, prestavil na plastiko, kjer sem pa prvi dan slišal (in se spomnil iz poročil iz prejšnjih

let), da je čisto zakon. In res je bilo. Zraven mene se je prestavila še ena Poljakinja, tako da smo bili na koncu na oddelku trije. 3 dni na teden smo bili v operacijskih sobah, 2 dni pa v ambulanti. Dan v OR je bil od 8.30 – 17 ih, dan v ambulanti pa od 8.30 – 17 ih ali 13 – 17 ih. V resnici si lahko prišel in odšel kadarkoli si hotel (kar so tudi večkrat poudarili), ampak je bilo vse tako zanimivo in poučno, da smo večinoma kar upoštevali te ure, oz. v OR pogosto ostali še dlje. V ambulanti smo bili v privatni kliniki mentorja in v ambulanti za onkološke paciente, v OR pa smo cele dneve asistirali pri vseh možnih plastičnih operacijah, v veliki večini pa rekonstrukcijskih (operacije so bile vse od enostavnih do zelo kompleksnih). Imeli smo zakon mentorja, dr. Hsu-Tang Chenga, ki je bil izjemno prijazen – vse nam je razlagal, prevajal, na OR dneve smo dobili zastoj kosilo, ... Dosti časa v operacijskih dvoranah pa smo preživeli tudi s profesorjem dr. Hung-Chi Chenom, ki pa je svetovno znan in zelo priznan plastični kirurg, pri katerem so bili trenutno tudi trije fellowi iz različnih koncev sveta. Večino časa smo torej asistirali profesorju in fellowom, ki so nas vsi ogromno naučili, nam marsikaj pokazali, vse razlagali in tudi pustili veliko stvari narediti. Tako smo npr. vsi poskusili izvajati liposukcijo, vzel sem skin graft pacientu, opravljal kak del operacije, ... seveda smo pa tudi šivali in nasploh asistirali, tudi pri mikrokurirških postopkih. Pri profesorju smo videli tudi kakšno stvar, ki je večina drugih plastikov menda ne počne, npr. free ileocolon flap for simultaneous esophagus and voice tube reconstruction. Strokovni del izmenjave je bil zares vrhunski.

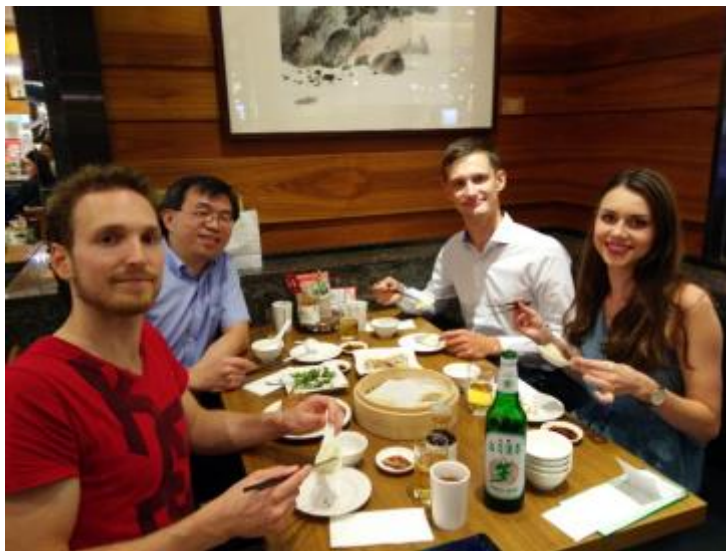
Tudi sicer so bili študentje na kirurških oddelkih večinoma zelo zadovoljni – kolega iz ortopedije in travme je bil podobno navdušen, kolega iz kardiokirurgije in kolega iz mafe pa sta bila tudi zadovoljna. Kolegica iz pediatrije pa .. no, ne.

Študentje na plastiki z dvema fellowoma (eden iz Peruja, drug iz Grčije).

Prof. Hung-Chi Chen in jaz.

Naš mentor, dr. Hsu-Tang Cheng, in študentje iz oddelka na večerji.

Mentorstvo

Z mentorjem smo bili večinoma ob ambulantnih dnevih, ob operacijskih dnevih pa samo par krat. Na operacijske dneve je namreč pogosto mogel iti na kakšen drug oddelek za kakšno operacijo ali kaj podobnega, smo pa ga videli skoraj vsak dan.

Na koncu nas je mentor peljal na večerjo v eno izmed najboljših restavracij v Taichungu (edina, katere veriga ima mišelinovo zvezdico) in na en drug konec na sladico, tako da se nam je zdelo res zelo primerno, da mu damo vsaj kakšno manjše darilo za vse, kar je naredil za nas.

Socialni program

Na univerzi nas je bilo 10 incomingov, ki smo se odlično razumeli. 2 tedna je vzporedno potekal tudi kamp kitajske medicine, iz katerega se nam je pridružilo v druženju še par tujih študentov. Od kontaktnih oseb sta z nami bili večino časa 2, ki sta porihatali vse kar je bilo za porihatat. Skoraj vsak večer smo šli skupaj na večerjo, čaj, pivo (domačine smo uvedli v pitje piva), night market ali kaj podobnega. Popoldne se je parkrat šlo okrog po mestu, kdo je pač bil pravočasno iz bolnice. Če je bil kak prost dan smo šli na obrobje mesta na izlet. Med vikendi smo vedno, ko smo le lahko, šli na izlet: en vikend v Lukang in Sun Moon Lake, en vikend v Kenting (čudovit del Tajvana!), en vikend v Hualien. Domači študentje ne hodijo v klube – za njih je to nekaj, kar počnejo samo razvratniki in uživalci drog, vsaj tako so nam to predstavili. No, Evropejci smo izvovali kje so klubi in jih peljali tja, tako da so videli, da stvar sploh ni tako slaba. Čez teden so klubi precej prazni, ampak če pride skupina (beri: incomingi) lahko naredi fajn žurko. Za fante je vstopnina 400-500 NTD, za dekleta pol toliko oz., če so v obleki ali visokih petah, zastonj. Ko si noter je all you can drink, razen za vikend. Čez vikend je pa klub tako nabutano poln, da se ne spleča sploh not hodit. Evropejci smo za Tajvance očitno zelo eksotični, saj smo bili v klubu deležni precej pozornosti.

Načrtovani so bili trije socialni programi za študente iz celega Tajvana: Hualien trip, kamp kitajske medicine in Sun Moon Lake trip. Cene so bile okrog 70 € na vikend. Glede teh izletov se spleča pred prihodom posebej povprašat kontaktne osebe, saj so nekaterim incomingom pozabili povedati za Hualien trip, ki bi najbrž moral biti zelo dober. Hualien trip je na koncu sicer odpadel zaradi tajfuna (prvi vikend), Sun Moon Lake trip pa zaradi premajhnega števila prijav – bil je zadnji vikend in kdor ni že odpotoval, je šel do Sun Moon jezera že prej. Kamp kitajske medicine je potekal za vse študente na naši univerzi, tako da nismo rabili plačevati hotela in smo tudi malo prišparali – cena je tako bila dobrih 60 €. Povrhnje so nam bili predstavljeni principi kitajske medicine, od chi-ja, akupunkturnih točk, zeliščarstva, ipd. Imeli smo tudi delavnice kitajskega plesa, tai-chi-ja in kitajske kaligrafije, na koncu pa nekaj časa, da smo lahko vse stvari iz kitajske medicine tudi poskusili (največji hit je bila seveda akupunktura). Ker večina učiteljev govori bolj slabo angleščino in je bilo potrebno prevajati je bila kvaliteta kampa srednja, ampak je bilo še vseeno predstavljenih toliko novih stvari, da se po mojem mnenju tega kampa spleča udeležiti.

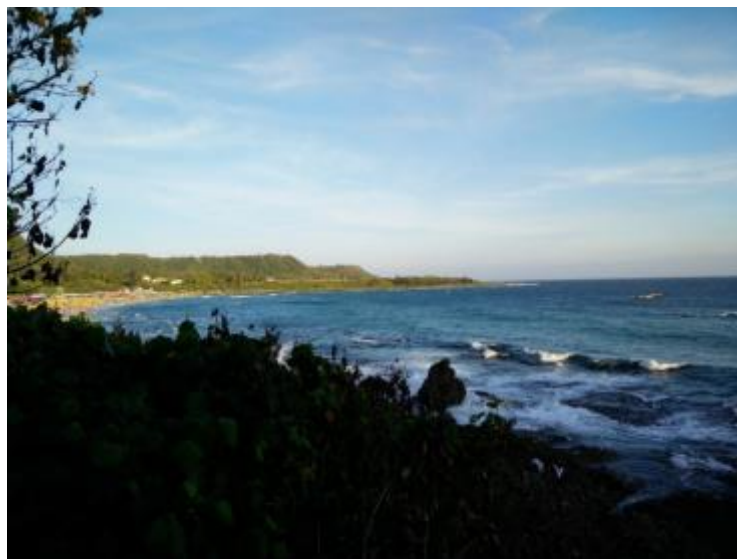
Tempelj ob Sun Moon Lake.

Utrdba v Tainanu.

Gneča na night marketu v Kentingu.

Kenting beach.

Splošna ocena izmenjave

Vrhunska! Delo na oddelku je vau, z vsemi incomingi smo se noro zaštekali, tako da smo si naredili majka socialni program, zaradi popolnoma drugačne kulture pa vidiš in doživiš toliko novih stvari, da se tudi iz turističnega vidika res splača. Zame in za vse incominge na moji univerzi je to bila res odlična izkušnja – če bi še enkrat izbral bi zagotovo spet izbral Tajvan in Taichung!

Potrebnik

Keš, ker je bolje menjat na banki kot zdigovat. Mednarodne vozniške ne rabiš nujno, da si sposodiš skuter (ampak prosim ne v Taichungu, promet je nor!), ampak če se karkoli zgodi jo je najbrž fino imet. Stetoskopa nisem potreboval, komot bi ostal doma. Rjuhe za jogi nisem dobil, ampak če si to zraven vlačiš maš kufer takoj poln. Kakšno darilo za mentorja bi bilo fino imet, pri nas je nekaterim bilo žal, da ga nimajo. Sončna krema. SIM kartice ne kupiti na letališču, ker so lahko dosti dražje kot v mestu, menjalni tečaj za denar pa je na letališču dober.

Približna razdelitev stroškov

Letalska karta: **640 €**

Stroški hrane, izletov vsak vikend, SIM kartice, javnega prevoza, pacč vsega: **cca. 300 €**

(podatkovno SIM kartico se da dobiti za cel mesec za 300 ali 500 NTD, odvisno če 1,2 ali 2 GB podatkov) (hrana je okrog 50 NTD za zajtrk v »*breakfast place*«, za 100 NTD ziher dobiš kosilo, večerja pa, kot sem napisal zgoraj, 60-110 ali 200-300 NTD. Prigrizki so po navadi do 60 NTD, čaj pa 20-55 NTD).

Družabni program: večinoma okrog **70 €** za vikend.

Taksi: Načeloma povsod po mestu prevoziš neko smiselno razdaljo za 300 NTD za en taksi (itak si ga deliš), za 1-urno vožnjo ven iz mesta v drug kraj (npr. Lukang) pa smo dali vsak po 200 ali 300 NTD.

Avtobus za razdaljo npr. Sun Moon Lake je povratna okrog 10 €. Za Kenting mislim, da je bil vlak v eno smer 10-15 €.